هادیانه
محبت رسول اکرم (ص) به فاطمه (س)

■ پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند:
من احب فاطمه ابنتی فهو فی الجنه معی و من ابغضها فهو فی النار / هر کس فاطمه (س) دخترم را دوست بدارد، در بهشت با من است و هر کس با او دشمنی ورزد، در آتش [دوزخ] است

کاشانه
مدیرمسئول: محمد جواد اخوان
سردبیر: غلامرضا صادقیان
دبیر ویژه‌نامه: حسین گل‌محمدی
همکاران تحریریه: نیره ساری، نیره محمودی
حسن فرامرزی، محبوبه قربانی
چاپ: همشهری

گروه سبک زندگی
پرونده
سبک زندگی فاطمی

محمدعلی مجدفقیهی، رئیس شورای علمی مؤسسه نور فاطمه زهرا(س):

عمل به شاخص‌های سبک زندگی حضرت زهرا(س) موجب استحکام بنیان خانواده می‌شود

نیره ساری

«در روایت داریم اگر علی(ع) نبود، هیچ مردی قابلیت نداشت که در کنار فاطمه(س) قرار بگیرد و در تمامی روی زمین همتراز، همراز و همسری برای فاطمه(س) جز علی بن ابی طالب نبود.» محمدعلی مجدفقیهی محقق و پژوهشگر، عضو هیئت علمی دانشگاه معارف اسلامی و مدیر و رئیس شورای علمی مؤسسه نور فاطمه‌زهرا(س) با بیان این مطلب در گفت‌وگو با «جوان» به ابعاد شخصیتی حضرت‌زهرا(س) پرداخته است.

■■■

■ یک الگوی کامل

محمدعلی مجد فقیهی درباره نقش الگویی حضرت‌فاطمه(س) می‌گوید: حضرت زهرا(س) الگوی برتر تاریخ است و به همین خاطر سرور زنان عالمیان خطاب می‌شوند. واژه الگو برای کسی است که خواهان قرارگرفتن در مسیر است. در این صورت پیامبر اکرم(ص) نیز برای کسی که امید به خدا و آخرت دارد، الگو خواهد بود.

وی با تأکید بر اینکه اگر کسی در زندگی هدف خاصی دارد و نمی‌تواند خود را مغایر با هدفش قرار دهد، بیان می‌کند: وقتی کسی هدف تحصیل علم دارد، نمی‌تواند سلبریتی یا ورزشکار را به عنوان الگو بپذیرد، بلکه یک استاد یا اندیشمند را الگو قرار می‌دهد و بر عکس آن نیز فرد بازیگر هم نمی‌تواند یک اندیشمند را به عنوان الگوی خود قرار دهد.

به اعتقاد وی، هر کس در زندگی برای الگوگیری باید هدف مشخصی داشته باشد که به تناسب آن الگو را انتخاب کند.

مجد فقیهی می‌افزاید: حضرت زهرا(س) در ارتباط خود با خدا از عالی‌ترین نوع معرفت، عبادت و اخلاص برخوردار بود و این می‌تواند برای کسانی که خواهان ارتباط با خدا هستند، اعم از زن و مرد الگو باشد.

این محقق و پژوهشگر ادامه می‌دهد: خدا در قرآن آمنه زن فرعون را الگوی مؤمنین معرفی کرده است، چراکه ایمان، استقامت و تقوا از یک‌سو قرار دارد و از سوی دیگر ما در دنیا در معرض انواع مصیبت و مشکل‌هایی هستیم که هیچ فردی امکان فرار از آن یا حذف آن را ندارد.

■ شاکر خداوند در مصائب

به گفته مجد فقیهی حداقل‌ترین و بدیهی‌ترین سختی‌ها این است که از جوانی به پیری می‌رسیم، زیبایی ما از بین می‌رود و حتی اگر سالم باشیم، مریض خواهیم شد و در کنار همه اینها رنج از دست‌دادن عزیز را خواهیم دید که همین چند مورد از واقعیت زندگی رنج‌آور بوده و برای هر انسانی اجتناب‌ناپذیر و حتمی است.

این استاد دانشگاه بعد از ارائه این توضیحات وارد سبک و سیره زندگی حضرت زهرا (س) شده و می‌گوید: ما شاهد هستیم بانو حضرت زهرا(س) در زندگی خود با رنج فراوان روبه‌رو می‌شود، اما با این حال هنگام خطبه خوانی در مسجد ابتدا به حمد خدا مشغول است. چنین رفتاری به ما می‌آموزد اگر در زندگی این رنج‌ها سراغمان می‌آید، نباید خدا را مقصر بدانیم، بلکه باید آن را فرصتی برای رشد تلقی کنیم و در هر حالتی خدا را شاکر باشیم.

وی با قرائت این بیت شعر «عاشقم بر قهر و بر لطفش به جد، بوالعجب من عاشقِ این هر دو ضِد» بیان می‌کند: حضرت زهرا(س) این چنین بود و در نهایت ما به حضرت زینب(س) می‌رسیم که در کربلا می‌گوید جز زیبایی ندیدم. این یعنی عالی‌ترین الگویی که هرگز فناپذیر نیست و تا جهان هست این چنین الگویی می‌درخشد.

■ همسری کامل برای کامل‌ترین مرد

عضو هیئت علمی دانشگاه معارف اسلامی با بیان این نکته که حضرت زهرا(س) الگوی فوق العاده‌ای در تاریخ است، ادامه می‌دهد: در روایت داریم اگر علی(ع) نبود هیچ مردی قابلیت نداشت که در کنار فاطمه(س) قرار بگیرد و در تمامی روی زمین همتراز، همراز و همسری برای فاطمه(س) جز علی‌بن‌ابی‌طالب نبود. این یعنی در ازدواج هم کفوبودن نکته مهمی است که افراد در اندیشه و اخلاق برای یکدیگر مناسب باشند. مجد فقیهی در تحلیل سیره و سبک زندگی خانوادگی حضرت زهرا (س) نیز به «جوان» می‌گوید: حضرت‌زهرا(س) بهترین برخوردها را با همسر خود دارد. تمام حرف همین است که امیرالمؤمنین امام علی(ع) فرمودند: سوگند به خدا که فاطمه (س) هیچ گاه مرا خشمگین نکرد و در هیچ کاری از من سرپیچی نکردند و من هرگاه به فاطمه (س) نگاه می‌کردم، غم و اندوه از من زدوده می‌شد.

وی بعد دیگر الگوگیری را منوط به این دانست که زن و شوهر در زندگی خانوادگی نباید اسباب خشمگینی یکدیگر را فراهم کنند.

ما شاهد هستیم بانو حضرت زهرا(س) در زندگی خود با رنج فراوان روبه‌رو می‌شود، اما با این حال هنگام خطبه خوانی در مسجد ابتدا به حمد خدا مشغول است. چنین رفتاری به ما می‌آموزد اگر در زندگی این رنج‌ها سراغمان می‌آید، نباید خدا را مقصر بدانیم، بلکه باید آن را فرصتی برای رشد تلقی کنیم و در هر حالتی خدا را شاکر باشیم

این استاد دانشگاه به آیات قرآن مبنی بر مودت و رحمت میان همسران اشاره داشته و می‌گوید: الگو همان آیات مطرح شده از جانب خداوند است. پیامبر اکرم(ص) بعد از ازدواج، وقتی از علی‌بن‌ابی‌طالب(ع) سؤال کردند فاطمه زهرا(س) را چگونه دیدی؟ فرمود: «نعم العون فی طاعه الله» در مسیر طاعت و بندگی خدا برای من هیچ‌گونه ممانعتی ایجاد نمی‌کرد. پیامبر (ص) آنگاه رو به دخترش فاطمه (س) کرد و پرسید: شوهرت را چگونه یافتی؟ فاطمه (س) گفت: «خیر بعل»؛ او را بهترین شوهر دیدم.

■ الگویی ماندگار و فناناپذیر

یکی دیگر از مضامین الگوگیری در صحبت‌های این محقق و پژوهشگر مضامین و مفاهیم حدیث کساست که درباره آن بیان می‌کند: وقتی حسنین وارد می‌شوند حضرت زهرا با بهترین ادبیات پاسخ سلام را می‌دهند چنانچه می‌گویند: اَلسَّلامُ عَلَیک یا اُمَّاهْ. فَقُلْتُ: وَ عَلَیک السَّلامُ یا قُرَّةَ عَینی وَ ثَمَرَةَ فُؤادی. سلام بر تو ای مادرجان. گفتم و سلام بر تو ای نور دیده و میوه دلم که این نشان می‌دهد در سایر تعامل‌ها و روابط نیز مهربانانه با یکدیگر برخورد می‌کردند، در حالی که مادران امروزی حتی در شرایط فعلی پاسخ سلام فرزند خود را نمی‌دهند، اما الگوی بانوی تاریخ این چنین جواب سلام فرزندان خود را می‌دادند یا برای شفای فرزندان خود روزه می‌گرفتند و برای آن اهمیت و اهتمام قائل بودند.

وی با تأکید بر اینکه چنین الگویی هیچ گاه از بین نخواهد رفت، اظهار می‌دارد: حضرت زهرا (س) برای تمام مسلمانان و حتی برای همه بشریت الگو خواهند بود و تاریخ چنین الگویی را هرگز کهنه نمی‌سازد، چراکه ما هنوز به چنین موردی نرسیدیم و همچنان در چنین ارتفاع فرهنگی قرار نگرفتیم که فاطمه زهرا را الگو قرار دهیم.

وی در پاسخ به این سؤال که شاه کلید سبک زندگی حضرت زهرا(س) کدام مورد است، می‌گوید: سبک زندگی درگیر مواردی است که برای سلامت جسم و خانواده به صورت منظم انجام می‌شود که اگر بخواهیم وارد جزئیات شویم از یک زاویه قابل تکرار نیست. در واقع در سبک زندگی سالم یک‌سری دستورات کلی مبنی بر سادگی و دوری از تجملات و خشنودی و رضایت از زندگی اهتمام به همسرداری و تربیت فرزند دارد.

به اعتقاد وی بحث حجاب در سیره زندگی حضرت زهرا(س) بسیار مهم است چنانچه از سر تا پا پوشیده بودند و این چنین در میان جمعی از زنان مهاجر و انصار صحبت کردند در حالی که این روزها کمتر به بطن چنین رفتاری پرداخته می‌شود.

ساده‌زیستی بعد دیگر سیره زندگی حضرت زهرا(س) است که این محقق به آن اشاره داشته و بیان می‌کند: باید از تجملات دوری کرد. تجملات خوب است اما نه به قیمت اینکه به همسر فشار وارد شود. حضرت امیر(ع) خود گردنبند تهیه می‌کرد، اما در اجبار برای تهیه قرار نمی‌گرفتند، چراکه در واقع هر دو نفر یکدیگر را در فشار قرار نمی‌دادند. حضرت امیر در خانه به حضرت زهرا کمک می‌کردند که این بسیار مهم است.

به گفته وی استقبال از یکدیگر و مودتی که بین حضرت زهرا(س) و حضرت امیر(ع) وجود داشت تا همیشه می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

فقیهی مجد روایتی در این زمینه بیان کرده و توضیح می‌دهد: ما در روایت داریم یک روز صبح امیرالمؤمنین (ع) به فاطمه (س) گفت: آیا چیزی در منزل هست بخوریم؟ فاطمه (س) گفت: سوگند به کسی که پدرم را به نبوت و تو را به وصایت برگزید چیزی در منزل نیست تا برای شما آماده کنم و دو روز است که چیزی در منزل نبوده است مگر کمی که آن هم تو را بر خود و حسن و حسین مقدم داشتم. امام علی (ع) گفت: ای فاطمه! چرا نگفتی تا چیزی برای شما تهیه کنم؟ فاطمه (س) گفت: یا اباالحسن! من از خداوند شرم دارم که شما را به آنچه توان نداری وادار کنم. چون می‌دانستم توانایی خرید چیزی را نداری درخواستی نکردم. وی در خاتمه تأکید کرد: عمل به شاخصه‌های سبک زندگی حضرت زهرا(س) بی‌تردید موجب استحکام بنیان خانواده می‌شود.

محبوبه قدیانی، فعال فرهنگی و مذهبی حوزه نوجوانان:

دختران نوجوان پای کار روضه‌ها و محافل فاطمی هستند

یک کارشناس فرهنگی معتقد است برای آشنایی دختران با شخصیت و سیره حضرت فاطمه(س) باید مراسمات مذهبی، آیینی و سوگواری آن حضرت را به دست خود آنان سپرد و فقط شرایط را برای‌شان فراهم کرد.

محبوبه قدیانی که از فعالان فرهنگی حوزه بانوان و دختران در جنوب غرب پایتخت است به «جوان» می‌گوید: ایام فاطمیه فرصتی است تا با دعوت از دختران نوجوان نیمه جنوبی شهر که عموماً از خانواده‌های مذهبی هستند، مشارکت آنان را در برنامه‌های متعدد فرهنگی و مذهبی با محوریت سیره حضرت زهرا(س) جلب کنیم و خوشبختانه شاهد حضور پرشور آنان در این زمینه بوده‌ایم.

وی می‌افزاید: به عنوان مثال برنامه‌ای تحت عنوان در سوگ ریحان به مناسبت ایام شهادت بزرگ بانوی دو عالم، حضرت فاطمه الزهرا(س) با هدایت فرهنگسرای خاتم(ص) در شهرک ولیعصر(عج) منطقه ۱۸ برگزار شد که صفر تا صد ایده‌پردازی تا اجرای آن بر عهده دختران نوجوان منطقه بود. در این برنامه که در حسینیه فاطمیه(س) شهرک ولیعصر(عج) با میزبانی مادر شهید دفاع‌مقدس امیرهوشنگ خادمی برگزار شد، شمار زیادی از دختران نوجوان با مرثیه خوانی، ختم قرآن و زیارت عاشورا، به سوگ حضرت زهرا(س) نشستند و به قدری این مراسم معنوی زیبا و تأثیرگذار بود که در ایام پیش رو برنامه‌های فرهنگی دیگری با استقبال کودکان و نوجوانان با محوریت شخصیت دختر گرامی پیامبر(ص) در مراکز فرهنگی و کتابخانه‌های منطقه برگزار خواهد شد. این فعال فرهنگی و هنری حوزه نوجوانان با اشاره به فعالیت کانون‌های مذهبی با حضور دختران در منطقه ۱۸ اظهار داشت: کانون نمایش حورا بیش از ۱۰ سال است با حضور دختران هنرمند در زمینه نمایش‌های مذهبی و آیینی در فرهنگسرای خاتم(ص) فعالیت می‌کند و چند روز پیش نیز نمایش «زنی به بلندای تاریخ» روایت گوشه‌ای از زندگی پربار حضرت زهرا(س) بود که به مناسبت ایام فاطمیه از سوی این کانون روی صحنه رفت. به گفته وی نمایش «زنی به بلندای تاریخ» کاری از گروه نمایش حورا به نویسندگی و کارگردانی لیلا صالحی است که به سیره حضرت زهرا(س) در پاسداری از حریم ولایت پرداخته است. در این نمایش ماجرای پشت در خانه آن حضرت به تصویر کشیده شده است، در ادامه نیز به جریان غضب‌شدن فدک می‌پردازد و در نهایت به شهادت حضرت فاطمه زهرا(س) ختم می‌شود.

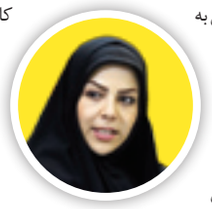

قدیانی افزود: گروه نمایش حورا فرهنگسرای خاتم(ص) در برنامه‌های مختلفی در مدارس، حوزه‌های علمیه، دانشگاه‌ها و حسینیه‌ها حضور داشته است.

وی در خاتمه تأکید کرد: اگر به نسل نوجوان به ویژه دختران بها دهیم و کار را به خود آنان بسپاریم و فقط نقش راهنما و تسهیل‌گر داشته باشیم، خودشان بهترین افراد برای ترویج ارزش‌های دینی در جامعه هستند، پس چه خوب است در مناسبت‌هایی همچون ایام فاطمیه ظرفیت آنان را شکوفا کنیم و به جای برنامه‌های خشک و دستوری، از ذوق و خلاقیت خود آنان برای شکل برنامه‌ها استفاده کنیم.

اگر به نسل نوجوان به ویژه دختران بها دهیم و کار را به خود آنان بسپاریم و فقط نقش راهنما و تسهیل‌گر را داشته باشیم، خودشان بهترین افراد برای ترویج ارزش‌های دینی در جامعه هستند

گفت‌وگو

محدثه‌السادات حسینی، مداح اهل بیت(ع):

سیره حضرت زهرا(س) را با ذکر مصادیق امروز برای بانوان بازگو کنیم

محبوبه قربانی

به گفته کارشناسان، زبان هنر بهترین زبان برای معرفی الگوها و اسوه‌های دینی است. رسانه جای خود، اما یکی از ظرفیت‌های خوبی که در مناسبت‌های خاص از جمله ولادت و شهادت حضرت‌زهرا(س) جمعیت عظیمی از مردم به خصوص قشر جوان و خانواده را دور خود جمع می‌کند، منبر روحانیون و تریبون مداحان کشورمان است. بنابراین انتظار می‌رود این فرهنگ و الگوی بی‌نظیر با بیانی روشن، بلیغ و با هنرمندی هر چه بیشتر به مسائل روز گره زده شود، طوری که برای همگان قابل فهم و عملی شود. به همین منظور با یکی از مداحان اهل بیت(ع) که سال‌هاست جمعیت کثیری از بانوان را در مجالس خود همراه دارد، گفت‌وگو کرده‌ایم.

■■■

خانم محدثه‌السادات حسینی، کارشناس ارشد حقوق خصوصی درباره معرفی هر چه بهتر و به روزتر شخصیت و زندگی حضرت زهرا(س) و اثرگذاری آن می‌گوید: «برای بیان و تعریف زندگی حضرت زهرا(س) به ویژه برای نسل امروز، به گونه‌ای که قابل درک و کاربردی باشد، صرف پرداختن به احادیث و روایاتی که صفات حضرت را بیان می‌کند، کافی نیست، بلکه باید آن صفات را متناسب با نیازهای نسل جوان و قشر بانوان و به زبان امروز تبیین کرد. در واقع این صفات باید با مصادیق کاربردی امروز تطبیق داده شود تا نسل امروز بتواند آن را بهتر لمس کند.»

وی در ادامه می‌افزاید: «به فرض مثال، یکی از صفات حضرت زهرا(س) عابد و زاهدبودن ایشان است. روایت است ایشان در طول روز در حال عبادت بودند، اما این بحث تنها به سجاده، نماز و نافله شب خلاصه نمی‌شود، زیرا عبادت حضرت در طول روز حتی کارهای خانه را نیز شامل می‌شد. از طرفی عابده به کسی می‌گویند که این صفت در او زیاد باشد و کثرت داشته باشد، بنابراین اگر روح این صفت را دریابیم و آن را به مخاطب برسانیم، آن وقت مخاطب می‌فهمد اگر در دنیای امروز برای رضای خدا و خدمت به جامعه درس بخواند و خدمت کند، عین عبادت در مسجد و محراب است. عابد بودن حضرت زهرا(س) علاوه بر کارهای روزمره، شامل اقدامات سیاسی و اجتماعی به موقع هم بوده است. یاری امام زمانش، هدیه لباسش به فقیر در شب عروسی، همه نوعی عبادت است پس معلوم می‌شود این صفت از حضرت‌زهرا(س) در تمام انشعابات بوده است، بنابراین مخاطب باید بداند اگر همه کارهای روزمره اول برای رضای خدا و بعد یاری رساندن به امام زمانش باشد، عین عبادت است. حال این اقدامات می‌تواند اعم از درس خواندن، خدمت‌کردن به خانواده و هرگونه فعالیتی باشد که اگر در آن نیت خداگونه باشد، یک رگه از صفت حضرت زهرا(س) تلقی می‌شود.»

این مداح اهل بیت(ع) معتقد است: «لازمه ماندگاری این الگوپذیری فرهنگسازی است. به طور مثال حدیث کسا به ما نشان می‌دهد حضرت چگونه اهل خانواده را با نام نیکو صدا می‌زند. اگر از آثار و برکات این رفتار در خانه و خانواده بگوییم، عین فرهنگسازی است و همین باعث می‌شود الگوپذیری ماندگار شود و در همه زمینه‌ها وسعت پیدا کند.»

به گفته حسینی برای پذیرش این الگوی بی‌نظیر پیش شرط‌هایی لازم است که هر انسانی باید آنها را در خود بپروراند تا بتواند ویژگی‌های ایشان را عمیق و به طور صحیح درک کند.

وی در بیان این پیش شرط‌ها اظهار می‌دارد: «در درجه اول شناخت و معرفت به حضرت‌زهرا(س)است که باید کامل شود. به طور مثال اگر به ما بگویند از یک عابر الگو بگیرید به راحتی قبول نمی‌کنیم، چراکه باید بدانیم او چه صفت یا صفات، یا چه منش و شخصیت متمایزی دارد تا آن را بپذیریم، بنابراین وقتی به صفات وجودی فردی شناخت و معرفت پیدا نکنیم و بُعد اخلاقی‌اش را ندانیم، نمی‌توانیم او را الگو قرار دهیم. اگر مداحان و سخنرانان، مخاطبان را با زیبایی صفات و ابعاد وجودی حضرت آشنا و وجه تمایز او را با سایرین بیان کنند، آن وقت مخاطب آرزو می‌کند آن صفات را بپذیرد و در خود پرورش دهد؛ لذا پیش شرط الگوپذیری معرفت و شناخت ابعاد وجودی حضرت است.»

دومین شماره ویژه‌نامه «باهم»
با موضوع چالش‌های پوشش و حجاب منتشر شد

جامه جامعه پاسخ به «چه بپوشیم؟»

«جامه جامعه» عنوان دومین شماره از ویژه‌نامه فصلی «باهم»، با موضوع چالش‌های پوشش و حجاب است که به همت سرویس سبک زندگی روزنامه «جوان» منتشر شده است. شماره پیشین «باهم» با عنوان «حکایت وصل» به موضوع چالش‌های ازدواج اختصاص داشت و حالا دومین شماره این ویژه‌نامه با قریب به ۵۰ عنوان یادداشت و تحلیل، گفت‌وگو، گزارش و مقاله تخصصی درباره پیشینه، فلسفه، کارکردها و چالش‌های پوشش و حجاب به مخاطبان ارائه شده است.

در ویژه‌نامه «جامه جامعه» با بررسی موضوع پوشش و حجاب از منظرها و دیدگاه‌های مختلف، سعی شده است ضمن پرهیز از نگاه یکسویه و تک‌بعدی بسته‌ای نسبتاً جامع و چندوجهی از ابعاد و اهمیت، مسائل و چالش‌ها، پیشنهادها و راهکارهای مرتبط با موضوع ارائه شود.

علاقه‌مندان برای تهیه ویژه‌نامه «جامه جامعه» می‌توانند با روابط عمومی روزنامه «جوان» با شماره تلفن ۸۸۵۲۳۰۶۰ تماس بگیرند.